

РЕШЕНИЕ

№ 185

гр. Пловдив, 11.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 2-РИ ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети февруари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Нестор Сп. Спасов

Членове: Емилия Ат. Брусева
Радка Д. Чолакова

при участието на секретаря Катя Н. Митева
като разгледа докладваното от Нестор Сп. Спасов Въззивно търговско дело
№ 20215001000647 по описа за 2021 година

Производство по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

Повод за започването му изходяща от Н. Д. Д., ЕГН *****, гр.С. въззивна жалба против постановеното по т. дело № 710/ 2019 г. по описа на П.О.С. решение, с което е отхвърлен предявеният от Н. Д. Д., ЕГН *****, гр.С., ****, против ЗК „Л.И.“ АД, ЕИК *****, ****, иск за плащане на сумата от 50 000 лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на М.А.С., починал в резултат на ПТП, настъпило на 13.08. 2014 г. около 03, 30 часа на главен път * - *, на километър **+*** в землището на Община С., причинено от П. В. П. при управление на товарен автомобил влекач „М.“, рег. № ** **** ** и полуремарке, рег. № ** **** **, с валидна застрахователна полица „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, издадена от ответника, ведно с обезщетение за забавено плащане на главниците в размер на законната лихва от 13.08. 2016 г. до изплащане на сумата и Н. Д. Д., ЕГН *****, гр.С., **** е осъдена да заплати на ЗК „Л.И.“ АД, ЕИК *****, **** разноски по делото от 350 лв.

В жалба са изложени подробни съображения за неправилност и

незаконосъобразност на решението, иска се неговата отмяна и постановяване на друго уважаващо иска.

Въззиваемата страна намира жалбата за неоснователна.

Съдът след като се запозна с атакуваното съдебни актове и събрания доказателствен материал намери за установено следното:

На 13.08.2019 г. в П.О.С. е постъпила искова молба от Н. Д. Д., ЕГН *****, гр.С. против ЗК „Л.И.“ АД, ЕИК *****, гр. С..

В обстоятелствената част на същата се говори, че на 13.08. 2014 г. около 03, 30 ч. М.С. управлявал товарен автомобил „М.“, модел „С.“, рег. № ** * в посока гр.В. - гр.С.. С него пътувал и синът му Д.С.. В участъка на главен път * - * в землището на гр. С. задната лява гума на автомобила се спукала. Водачът спрял вдясно до мантинелата в лентата за движение по посоката на пътуването и го обезопасил автомобила чрез поставяне на светлоотразителен триъгълник зад него, включване на аварийните и габаритните светлини. До аварирания автомобил дошло лицето Т.Г., облечен със светлоотразителна жилетка и предложил да помогне. М.С. и Т.Г. отишли зад автомобила отляво и предприели действия по смяна на спуканата гума. В това време Д. стоял до превозното средство на банкета и до мантинелата.

В описания по- горе период от време по същия път, но в посока гр.С. - гр.В. се движел товарен автомобил - влекач, марка „М.“, модел „Т.“, рег. № ** * с прикачено към него полуремарке, рег. № ** *. Той бил управляван от П. В. П.. Този водач при приближаване към авариралото МПС навлязъл в насрещна за него лента за движение, ударил М.С., Т.Г. и аварирания автомобил. От удара двете лица починали на място. П.П. с влязла в сила присъда бил признат за виновен за извършване на транспортно престъпление и му било наложено наказание.

Ищцата сочи, че е баба на М.С. и приживе имала силна емоционална връзка с внука си, поддържали отлични отношения. Всеки ден М. я посещавал и споделял с нея. В тази връзка твърди, че от смъртта на внука си претърпяла неимуществени вреди, изразили се в причиняване на психически болки и страдания. Започнала да изпитва психическо напрежение при общуване с хората, включително със семейството и близки. Смъртта му променя живота ѝ. След катастрофата поведението ѝ се променя изцяло, не спирала да говори за него. Спряла да се смее, имала треперещ глас, очите винаги били насълзени, затворила се в себе си. Изпаднала в депресивно настроение, била тревожна, изпитвала безпокойство, чувство на невъзможност да се справи със ситуацията, да планира бъдещето. Когато вижда правнука си плачи неудържимо. Дори не могла да събере сили и да отиде на семейното тържество за абитуриентския му бал през май 2019 г.

Всичко това се свързва с наличието на предпоставките виновният водач да е обезщети за изживените болки и страдания.

С оглед на същите е посочено, че към момента на ПТП - то за автомобила, с което то е причинено имало валидно сключена застраховка Гражданска отговорност с ответното дружество. Това и текста на чл. 223 от КЗ/отм./ ѝ давало основание да твърди че застрахователят е длъжен да покрие отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди.

След постановяване на присъдата, по пощата, на 14.06.2019 г., отправила искане към ответника за изплащане на обезщетение за претърпените неимуществени вреди, но не получава отговор.

По тази причина отправя искане до съда за постановяване на решение за осъждане на застрахователното дружество да ѝ заплати обезщетение за претърпените неимуществени вреди в размер на 50 000 лв.

В отговора на ИМ, ответникът не е оспорил наличието на валидно застрахователно правоотношение, но въпреки това е изразил становище за неоснователност на исковете.

Твърди, че ищцата не е наследник по права линия, какъвто пострадалият е оставил и който е легитимиран да иска такова обезщетение.

В тази връзка на база представените с ИМ доказателства е оспорено съществуването на трайна и дълбока връзка между ищцата и починалия, както и настъпването на сериозни по интензитет и продължителност морални болки и страдания. Това съпоставено с приетото в ТР № 1/2018 г. на ОСНГТК на ВКС изискване за наличие в отношенията между ищец и починал на отношения на взаимна грижа и помощ, емоционална подкрепа и доверие, каквито в случая липсвали изключвало проявлението на неимуществени вреди, подлежащи на обезщетяване съобразно принципа за справедливост.

Възражено е и че искът е погасен по давност.

Наред с това са изложени доводи за липса на настъпил риск, който да е покрит от договора за задължителна застраховка ГО на автомобилистите.

В подкрепа на това оспорва наличието на причинна връзка между настъпилото произшествие и виновното и противоправно поведение на П.П.. Излага се становище, че причина за настъпване на произшествието е единствено поведението на М.С., който бил извън МПС, не бил ясно видим обект на пътя и предвидимо препятствие, както и не бил облечен със светлоотразителна жилетка. В подкрепа на това е споменато, че не е имало светлинен източник, който да обозначава, че той се намира на пътя и местоположението му.

По повод на тези възражения се сочи, че ако все пак не се сподели виждането на ответника, че изключителна вина има починалият, то описаното следва да се вземе предвид като действия по съпричиняване на вредоносния резултат.

Наред с това е възражено, че произшествието е настъпило и при съпричиняване и от Т.Г.. Той бил велосипедист, който паркирал велосипеда си в насрещната лента за движение, разположен срещу посоката на движение и така е създал грешна представа за пътната обстановка.

Наред с изложеното е оспорен размера на претендираното обезщетение като е заявено, че същият е завишен. Изразено е и мнение за приложимост на §. 96, ал. 1 от ПЗР към ЗИДКЗ.

По отношение на претендираното обезщетение за забава е изразено мнение, че такова не се дължи от 13.08. 2016 г.

С отговора е отправено и искане за привличане по делото на П.П. като трето лице помагач, което е било уважено.

В ДИМ от страна на ищцата е изразено мнение за неоснователност на направените с отговора защитни възражения и за наличие на близост между ищцата и починалият ѝ внук.

В отговора на ДИМ пък застрахователят е преповторил своите защитни възражения.

Така след събиране на поисканите от страните и относими към спора доказателства съдът е постановил решението предмет на обжалване.

В него след анализ на събрания доказателствен материал е направен извод за липса на предпоставки за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди на лица, които не са преки наследници по закон на починалото лице, чрез разширяване по изключение на кръга на правоимащите.

По тази причина искът е бил отхвърлен.

Недоволна от решението е останала ищцата, която е подала жалбата станала причина за започване на настоящето производство.

В нея се излагат подробни съображения за неправилност на изводите, че по отношение на ищцата, която е баба на починалото вследствие ПТП лице не са налице предпоставките посочени в ТР № 1 от 2018 г. на ОСНГТК на ВКС.

С оглед разпоредбата на чл. 269 от ГПК съдът дължи произнасяне за валидността и допустимостта на обжалвания съдебен акт служебно, а досежно неговата правилност с оглед посоченото в жалбата.

По повод на тази преценка ПАС намира за нужно да посочи, че едно решение е невалидно (нищожно), когато не е постановено от надлежен орган или е постановено от ненадлежен състав, т.е. от лице, което няма качество на съдия или от едноличен вместо троен състав и т.н. Нищожно е и решение, което не подписано или не е постановено в предвидената от закона писмена форма. Налице е нищожност и в случаите, когато решението е постановено от съда извън пределите на неговата компетентност т.е. срещу лица неподчинени на правораздавателната власт на българските съдилища.

В случая нито една от тези предпоставки не е налице и за нищожност не може да се говори.

По отношение на недопустимостта е нужно да се спомене, че от съдържанието на чл. 270, ал.3 от ГПК следва извод, че такава е налице, когато е извършено произнасяне въпреки липсата на право на иск или има произнасяне по един непредявен иск. Налице е недопустимост и когато спорът е разгледан от некомпетентен съд, т.е. във всички случаи, когато е постановен съдебен акт въпреки липсата на предпоставки за разрешаване на спора по същество.

В случая за липса на право на иск в патримониума на ищцата от изложената фактическа обстановка не може и да се говори. Не става реч и за произнасяне по непредявен иск при условие, че разгледаните от първоинстанционния съд искиви претенции са такива с правно основание чл. 226 от КЗ/отм./ и предмет на преценка са били факти и обстоятелства от значение за искиве от този тип. Решението видно от доказателствата по делото не е постановено и от съд, който с оглед разпоредбите на ГПК не е следвало да разглежда настоящия правен спор.

Казаното сочи, че ПАС съобразно разпоредбите на чл. 271 от ГПК следва да реши спора по същество, като потвърди или измени изцяло или отчасти обжалваното решение. При извършване на тази преценка той ще е обвързан от посочените в жалбите съображения за неправилност на съдебното решение.

Съдът е сезиран с иск с правно основание чл. 226, ал.1 от КЗ/отм./.

В тази законова разпоредба е казано, че увреденият, спрямо който застрахованият е отговорен, има право да иска обезщетението пряко от застрахователя.

Анализът ѝ води до извод, че основателността на исковите претенции от една страна е обусловена от наличието на застрахователно правоотношение за застраховка „Гражданска отговорност” между извършителя на деликта и ответното застрахователно дружество.

По силата на такъв договор съгласно разпоредбата на чл. 223, ал. 1 и 2 от КЗ /отм./ застрахователят се задължава да покрие в границите на определената в договора застрахователна сума отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди включително за пропуснати ползи, които представляват пряк и непосредствен резултат от непозволеното увреждане.

Това води до извод, че отговорността на застрахователното дружество при наличие на сключен договор гражданска отговорност е обусловена и от установяването на отговорност на застрахованото лице за причинено от него увреждане. Тя при непозволеното увреждане произтича от разпоредбите на чл. 45 и сл. от ЗЗД.

Според нормата на чл. 45 от ЗЗД всеки е длъжен да поправи вредите, които виновно е причинил другиму.

Според чл. 51 от ЗЗД пък обезщетение се дължи за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането.

Това предполага, че фактическият състав на непозволеното увреждане обхваща наличието на противоправно деяние на соченото за деликвент лице, вина и вредоносен резултат, което да е пряка и непосредствена последица от увреждането.

По конкретното дело е безспорно наличието на сключен във формата на застрахователна полица (чл. 184, ал.1, изр.1 от КЗ/отм./) договор за застраховка гражданска отговорност на автомобилистите във връзка с управлението на товарен автомобил - влекач, марка „М.“, модел „Т.“, рег. № ** ** * с прикачено към него полуремарке, рег. № ** * . Безспорно е и обстоятелството, че водачът е от кръга лица посочени в разпоредбата на чл. 257, ал.2 от КЗ /отм./.

По отношение на него са приложими и разпоредбите на чл. 300 от ГПК с оглед на факта, че с влязла в сила присъда той е признат за виновен в това , че по непредпазливост е причинил смъртта на М.С. и Т.Г..

Това сочи, че следва да се даде отговор на въпроса за съществуването на останалите елементи от ФС на непозволеното увреждане и по-точно дали ищцата е претърпяла вреди, които да са в пряка и непосредствена връзка с противоправното деяние на застрахованото лице.

Във връзка с даването отговор на този въпрос е нужно да се спомене, че от описаното по - горе съдържание на чл. 45 от ЗЗД би следвало да се направи извод, че всяко лице, което установи, че е претърпяло неимуществени вреди от противоправното деяние подлежи на обезщетяване.

Липсата на конкретика за кръга от лица имащи право да претендират обезщетение за неимуществени вреди е дала основание на Пленума на ВС на

НРБ съобразно правомощията му по действащите в съответните периоди Закони за устройство на съдилищата да издаде постановления даващи отговор на този въпрос, които са били задължителни за съдилищата. Те са такива и с оглед действащия в момента ЗСВ.

Така в ППВС № 4/61 г. е прието, че за неимуществени вреди следва да бъдат обезщетявани само най-близките на пострадалия в случай на неговата смърт. Те са изрично посочени - низходящи, съпруг и възходящи. Направено е и уточнение, че това става след като се установи, че действително са претърпели такава вреда. Посочено е и че нямат право на обезщетение за неимуществени вреди близките на починалия при непозволено увреждане, които са били с него в лоши лични отношения - родители, изоставили децата си, съпрузи живеещи в дълга фактическа раздяла.

С ППВС № 5/1969 г. посочения по - горе кръг лица е допълнен и е посочено, че имат право на обезщетение за неимуществени вреди и отглежданото, но неосиновено дете, съответно отглеждащият го, ако единият от тях почине вследствие непозволено увреждане, както и лицето, което е съжителствало на съпружески начала с починалия при непозволено увреждане, без да е бил сключен брак, ако това съжителство не съставлява престъпление и не противоречи на правилата на морала.

От мотивите на първото постановление е ясно, че за Върховния съд водещо при определяне кръга лица, а и размерът на самото обезщетение за неимуществени вреди е залегналия в чл. 52 от ЗЗД принцип на справедливостта. По тази причина Пленумът на ВС е приел, че този принцип предполага, че на обезщетяване подлежат лицата, които най-пряко са засегнати от загубата на морална опора и подкрепа, т.е. най-близките на пострадалия -неговите низходящи, съпруг и възходящи.

С годините повечето съдилища са приемали това изброяване за изчерпателно. Имало е и такива изхождайки от принципа на справедливостта да се отклонят от възприетото с Постановлението. Това е наложило Пленума на ВС да разшири същия изхождайки от това, че в някои случаи връзки от типа присъщ за отношенията между най-близките се създават и между лица, за които липсва кръвно и юридическо основание за такова заключение. На тази база с второто споменато по- горе Постановление, Пленумът на ВС е приел, че право на обезщетение имат и лицата, за които са се създали

отношения и връзки идентични с тези, посочени в ППВС № 4/61 г. Направено е и споменатото по-горе изброяване, т.е. с него степента на близост, при които следва извод за възникване на материалното право на обезщетяване не е променена, но е презюмирано, че такава е налице и в изрично изброените случаи.

Съответно по въпроса за кръга лица имащи право на обезщетение през 2018 г. ОСНГТК на ВКС прие и ТР № 1. С него е решено, че материално легитимирано да получи обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на негов близък освен лице от кръга посочен в ППВС № 4/61 г. и ППВС № 5/69 г. по изключение може и да е всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Изрично е посочено, че обезщетението се присъжда при доказани особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му вреди. Това, а и изложеното в мотивите на самото ТР води до извод, че и тук от съдиите във ВКС не е променен подхода, при което според тях справедливостта изисква едно лице да бъде обезщетено за неимуществени вреди от смъртта на друго лице, т.е. отново се изиска да е налице силно изградена връзка между починалия и увредения, т.е. да е налице връзка идентична с тази присъща на роднините от най-близкия наследствен кръг-родители, деца, съпруг.

Това води до извод, че при претенция за обезщетение от страна на лице извън този най-близък кръг то следва да докаже наличието на изградени отношения с починалия, които да се идентични на тези с лицата от най-близкия кръг роднини. Също така следва да докаже, че следствие на тези отношения той е претърпял и продължителни болки и страдания от загубата на лицето, за което твърди да му е особено близък.

По конкретния казус претенцията за обезщетение е отправена от бабата на починалото лице. С оглед традициите в нашето, а и във всяко едно общество връзката между баба и внук е обичайно да изгради отношения на обич, привързаност, топлина и взаимопомощ. Това следва от факта, че за отглеждането и възпитанието на едно дете участие вземат не само неговите родители, но и техните такива, т.е. бабите и дядовците. Именно по тази причина и в разпоредбите на СК е дадена възможност бабата и дядото да

искат определяне режим на лични отношения с детето/128 ал.1 СК/, да могат упражняват дадения на съответния родител режим на лични отношения ако той не може да ги упражнява/ чл. 128, ал.3 СК/. В чл. 59, ал.7 от СК даже законодателят е предвидил възможност по изключение да разпореди детето да живее при бабата и дядото ако интересите му налагат това.

Логично е тази връзка на близост да е факт не само в периода на израстване и отглеждане на децата, но и след това, т.е. в периода от време когато децата стават пълнолетни, започват свой самостоятелен живот и изграждат свои семейства. Наличието на тази кръвна връзка и създалите се с оглед на същата обичайни отношения обаче според приетото в споменатото ТР не е достатъчно, за да се формира извода, че преживелия роднина има право на обезщетение за неимуществени вреди. Реално такова ще е налице ако установи, че тази връзка /привързаност/ е по-силна от обичайната и може да се приравни по сила с тази между прекия кръг лица подлежащи на обезщетяване.

За ПАС изводите за създаване на отношения от такъв тип следва да се направят на база доказателства за факти и обстоятелства от съвместния живот на ищцата и починалия, които предполагат създаване на връзка различна от обичайната.

По настоящето дело за установяване на връзка от описания по-горе тип от страна на ищцата са ангажирани и разпитани двама души свидетели. От показанията им действително се установява изградена връзка на близост между нея и починалия ѝ внук изразяваща се в това, че той е минавал да е види, да говори с нея, да и помага в пазаруването и т.н. Излагат се и данни за това, че в миналото, когато родителите на починалия са били заети са оставали малкия при баба му и тя го е гледала. Двамата свидетели правата констатации за съществуване на много добри отношения между баба и внук.

Това съответно води до извод, че в случая не са установени такива над обичайните за този тип родство. Реално във всяко едно българско семейство, както се спомена и по-горе бабата и дядото помагат за отглеждането на децата, а при отсъствието на родителите за определен период от време полагат грижи от тяхно име. В случая връзка на близост над обичайната за този тип родство би могла да се изгради в случаите, когато престоирането на заместващите родителски грижи не е било периодично, а за много

продължителен период от време и детето е възприемало своята баба, като лицето изпълняващо ролята на негов родител. Данни в тази насока по делото не са ангажирани.

В случая до извод за близост над обичайната не може да се достигне и от съдържащата се в показанията на свидетелите и в заключението на вещото лице-психиатър информация, че ищцата е страдала и преживяла тежко смъртта на своя внук. Това за ПАС при липса на близост над обичайната за отношения от този тип не е достатъчно да се приеме, че ищцата има право да търси обезщетение за тези вреди, а от друга страна е нужно да се спомене, че и тази страдания са логични за загуба на родина с такава степен на родство.

Това прави така предявения иск напълно неоснователен и изключва нуждата от обсъждане на въпроса за наличието на останалите елементи от ФС на чл. 45 ЗЗД, размера на дължимото обезщетение, приложимостта на § 96 от ПЗР на ЗИДКЗ на действащия в момента кодекс за застраховане относно отношения възникнали в периода на действие на отменения КЗ и наличието на съпричиняване.

В този смисъл е решението на ПОС то следва да се потвърди, като разноси на въззиваемата страна не ще се присъдят поради липсата на доказателства за извършване на такива

Водим от това съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА постановеното по т. дело № 710/ 2019 г. по описа на П.О.С. решение, с което е отхвърлен предявеният от Н. Д. Д., ЕГН *****, гр.С., ****, против ЗК „Л.И.“ АД, ЕИК *****, ****, иск за плащане на сумата от 50 000 лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на М.А.С., починал в резултат на ПТП, настъпило на 13.08. 2014 г. около 03, 30 часа на главен път * - *, на километър **+*** в землището на Община С., причинено от П. В. П. при управление на товарен автомобил влекач „М.“, рег. № ** **** ** и полуремарке, рег. № ** **** **, с валидна застрахователна полица „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, издадена от ответника, ведно с обезщетение за забавено плащане на главниците в размер на законната лихва от 13.08. 2016 г. до изплащане на сумата и Н. Д. Д., ЕГН *****, гр.С., **** е осъдена да

заплати на ЗК „Л.И.“ АД, ЕИК *****, **** разноси по делото от 350 лв.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____